

שואל שלא כענין ומשיב כהלכה

ע"ק פ' אאור תש"ס

לאחרונה משקיעים המתעקשים מרץ רב להכניס ספיקות אצל ההמון עם של תושבי שכונתינו, ולזה הפיצו פאשקעוויל עם כל מיני "ספקות וספק ספיקות" על העירוב הנעשה בשכונתינו, כאילו תיקון עירובין הוא "המצאה" שנתחדש בשנת תש"ס, אבל האמת שבכל עיר ועיר וגם בעיירות גדולות תיקנו גדולי עולם במשך כל הדורות עירובין, לכן כל הספיקות בהלכה כבר נתבררו ונתלבנו ע"י גדולי הפוסקים שו"ע ונו"כ וכו' עד גדולי זמננו, כאשר כבר נתפרסם עשרות עשרות קונטרסים מגדולי הרבנים ות"ח, עד שב"ה לא נשאר שום ספק בחלק ההלכה של העירוב, והיתר תיקון עירובין בעירנו הוא מרווח יותר מירושלים (כמו שהעיד אחד מגדולי פוסקי דורנו שליט"א דהלואי ויהי לירושליה עירוב כזה), בני ברק, ווארשא, לאדז ושאר עיירות גדולות, ולכן באמת לא מוטל עלינו לענות להם מענה, אבל בכל זאת הולכים אנו בעקבותיו של הגאון בעל שו"ת בית שלמה בסי' נ"א, שכתב לשואל ששאל שאלה בהלכות עירובין וז"ל: "היום קבלתי מכתבו ואני חלוש כח מאד, בפרט שלדינא כבר השבתי, ורו"מ מטריח א"ע להשיב על המערערים שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם ואם לא למדו מעולם הלכות אלו למה להכניס את עצמם בזה, אמנם בכדי למתום פי המערער מוכרח אני להשיב שנית"...

הבאנו את שאלת המתעקשים כלשונם, ותשובה קצרה לסתום פי המערערים שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם:

"איאת בגמ' מסכת שבת ק"ז. ובעירובין ו: אמרו לו אין מערבין רשות הרבים בכך. פ"י דאין מועיל תיקון של צורת הפתחים במקום רשות הרבים. ודין זה אין כאן שום מחלוקת בהפוסקים, וכו"ע מודים דצריך מחיצות דוקא, ודלתות במקום הפירצות. אבל המחלוקת בפוסקים אם הא דבעינן מחיצות דוקא, היא מדאורייתא או אינו אלא מדרבנן. ע"כ המטלטל ברה"ר במקום שיש רק צוה"פ כמו כאן בב"פ היא ספק איסור דאורייתא (לשון המתעקשים)

בשו"ע הרב סי' שס"ד נפסק להלכה דצורת הפתח רשות היחיד גמורה הוא מה"ת אפילו עשה כן באמצע רשות הרבים גמורה וכו' עכ"ל. וכ"כ בשו"ת מחזה אברהם סי' ס"ד שכתב כן בדעת המג"א, וכ"כ בשו"ת אבני נזר סי' רע"ו, ובחור"מ סי' ק"ז, ובישועות מלכו סי' כ"א, וכה"ח וערה"ש סי' שס"ב. וכתב הלבוש מרדכי להגר"מ עפשטיין זצ"ל סי' ד' דכיון דדין אם הוא רה"ר דאורייתא הוא ספק ספיקא, לכן מותר.

מהו רשות הרבים דאורייתא: רוב פוסקים סוברים רחובות ושוקים הרחבת ט"ז אמות אם הם מפולשים הוא רה"ר, ואין צריכים שיעברו בהם סי' רבוא, וכן פסק המחבר, מ"מ אנו סומכים על שיטת בית אפרים כשיטת רש"י דצריכים סי' רבוא. מ"מ כתב הפוסקים שו"ע הרב והמשנה ברורה דירא שמים ובעל נפש יחמיר. (לשון המתעקשים)

בלבוש סי' שמ"ה, אור זרוע הל' עירובין אות קס"ד, א"ר סי' שמ"ה ושו"ע הרב סי' שס"ד כתבו דצריכין כל התנאים שיהא רה"ר, ובל"כ תנאי אחד לא הוא רשות הרבים, ונמצא דמה שכתבו בשו"ע הרב והמ"ב שיר"ש יחמיר לעצמו הוא רק בתנאי של חסרון ששים רבוא, אבל על תנאי זה דצריך שיהא מפולש משער לשער מודי כל הפוסקים, וכבר כתב בן הגאון רבי שלמה דוד כהנא, מראשי וועד הרבנים בווארשא ז"ל (הכ"י גרפס בספר דברי מנחם) שאין מי שחולק ע"ז, ועל יסוד היתר זו התירו המלטל בווארשא, וכ"כ בדברי מלכיאל ח"ד סי' ג' "ולזה נוהגין לערב בכרכים גדולים מאוד ולא חששו למה שיש שם סי' רבוא, כיון שאין שם רה"ר מפולש". וכ"כ שו"ת מהר"י אסאד או"ח סי' נ"ד "ובמדניתנו רוב עיירות אין פתחי שער העיר מכוונת ממש זה כנגד זה" ומשו"ה לכו"ע לא הוא רה"ר ומותר בצוה"פ, ועי' בספר ובחרת בחיים להגה"ק רבי שלמה קלוגער סי' ק"ז שכתב לאחד שהיה מערער שמפולש א"צ להיות מכוון ממש "דכל דלא הוא זה כנגד זה מכוון אין לו דין מבוי מפולש רק מבוי עקום ולא הוא רה"ר עיי"ש. ובארא פארק ודאי אינו מפולש משער לשער, לכן פשיטא דשרי אף לבעל נפש. (ואצ"ל עוד, שהשו"ע הרב והבמ"ב מיירי בליכא מחיצות, משא"כ ב"פ שיש ג' מחיצות).

וכידוע דרוב עיירות באירופא כמעט לא היה רחוב רחב ט"ז אמות, רק בעיירות גדולות, ולכן חסידים ואנשי מעשה לא טלטלו בהם, כידוע מזקני ת"ח וחסידים. כגון בעיר קראקא דבגאליצא וכן ווארשא בפולין ועוד. (לשון המתעקשים)

ב"ה עדיין חיים אתנו לאוי"מ"א וקני ת"ת וחסידים המעידים שבווארשא טלטלו בתוך העירוב גם החסידים ואנשי מעשה, (אך בקראקא היה תקופה ששלטון הרשע שברו כל צוה"פ ובלית ברירה היו מהרבנים שהתירו על סמך הרבה קולות, ולכן החמירו אז החסידים ואנשי מעשה שלא ללטל, אבל בתקופה הקודמת כשעוד היה העירוב ע"י צוה"פ נהגו כולם ללטל).

נוהגין להלכה דדוקא אם יש ששים רבוא אז נעשה רה"ר. ואם צריכים סי' רבוא דוקא ברחוב אחד (כפשיטת לשון המחבר), או דסגי אם יש ששים רבוא בהעיר, (כלשון רש"י) ואז נמצא ברחובות העיר יחזיו סי' רבוא, ויש סברות לכאן ולכאן, ואין כאן רא"י מפורשת, "על כן הוא ספק לדינא" - כאן בברוקלין שדרין הרבה יותר מס' רבוא, ונמצא ברחובות בעיר רגלי אינשי יותר מס' רבוא, אם הוא רשות הרבים מה"ת ולא מהני צוה"פ. (לשון המתעקשים)

האי דצריך ס' רבוא עוברים בו דקאי על ה"רחוב" ולא שמצדפינן כל רחובות העיר יחד, אינו רק שיטת השו"ע אלא שיטות רוב הראשונים ה"ה רבינו ירוחם נתיב י"ב ח"ד, רמב"ן דף נ"ט, ר"ן פרק כמה אשה, מרדכי פרק הזורק, אגור ס' תקל"ז, בה"ג מוכא בתוס' עירובין דף ו', תוס' רבינו פרץ עירובין דף ו', רוקח ס' קע"ה, נמוקי יוסף הל' ציצית, רשב"א בתשובה ס' תשכ"ב, צדה לדרך מאמר ד' כלל ראשון, מאירי, תשו' מהר"ם מרוטנבורג ס' ל"א, ראב"ן, רע"ב פרק הזורק, אשכול עירובין דף ס"ד, שלמי גיבורים, ספר הגייר, טור ס' שם"ה וס' שם"ד, רא"ש פרק אין צדין, לבוש. ואפי' במשכנות יעקב ס' קכ"א כתב דאלו הפוסקים הסוברים שצריך בכל יום היינו על הרחוב. וגם בשו"ת אנרות משה ס' קל"ט כתב בן בפשטות לשון השו"ע. וכ"כ בדברי מלכיאל ח"ד סוף ס' ג' וז"ל כי הס"ד מפורים בכל הרחובות, ולא יזמן כלל שילכו כולם בר"ה אחד עכ"ל, וכ"כ בשו"ת מהר"י שטייף ס' ס"ח. וברש"י גופא אין הכרה, כי בדף מ"ז גם משמע לשון רחוב, וכן כתב הבה"ג בשיטת רש"י עירובין דף ו'. ובעירנו אין שום רחוב שם' רבוא עוברים בו.

ואפילו היה זו רק שיטת השו"ע, לא הוי לדידן שום ספק לדינא! כי אם בן אפשר לגנוז השו"ע, כי בכמה וכמה הלכות שנפסק בשו"ע, יש עכ"פ אחד מהראשונים שחולק עליו, אלא ודאי שדבר הנפסק בשו"ע הוא לנו תורת משה, ואין כאן שום ספק או אפילו ספק ספיקא.

הנה יש עדים שיש מחיצות בידי אדם שסובב בארא פארק. וממילא מותר לסלטל אפילו ירא שמים ואנשי מעשה. להוי ידוע שיש שיטות בהפוסקים בפלטיא הנזכר בגמרא שהיא רה"ד, לא מהני מחיצות אפילו שלמות מד' רוחות. ולנו אין קבלה איך לפסוק בענין זה, ואם רוצים להקל כיון דלא נזכר בשו"ע מה דינו, (אף שנזכר בראשונים ובפוסקים) - מי"מ יש כמה וכמה שאלות חמורות בנוגע להג' מחיצות. (לשון המתעקשים)

האי דלא מהני מחיצות בר"ה היא שיטת הרשב"א, וכתב ע"ז החכם צבי ס' ל"ז "חידוש גדול לא נמצא בשום פוסק זולתו לא קרמון ולא אחרון וגם הב"י שדרכו להביא כל הדיעות לא הביא אדם כלל מ"ט בגשמת אדם אות ב', מים רבים דף ל"ו ס' ל"ה, ובשו"ת בית שלמה ס' נ"א כתב ע"ז דמ"מ כל הפוסקים הסכימו דאף מדינה גדולה שהקיפו מחיצות דין רשות היחיד עליו, כמ"ש הרמב"ם ריש הל' עירובין. ומה שכתבו המתעקשים "ולנו אין קבלה איך לפסוק בענין זה", ברוך שנתן חכמתו ליראיו, ונתן לנו גדולי תורה בעלי הוראה מובהקים, שכל בית ישראל נשען על הוראותיהם, שיודעים "כללי הוראה" איך לפסוק לנו, ואיננו עומדים ומחכים אם יש לכם מתעקשים איזה "קבלה איך לפסוק בענין זה".

יש כמה שיטות איך ואופן המדידה של המחיצות, ולהם נמצא שאין בארא פארק תוך המחיצות. וידוע בין הרבנים ומורי הוראות השאלות והספקות באופן המדידה, ואי אפשר להאריך כאן, ואין מבורר איך לנהוג לדינא, ע"כ בארא פארק היא רק ספק מחיצות. (לשון המתעקשים)

הן אמת שלפי כמה שיטות לא נמצא ב"פ בתוך ג' מחיצות, כי נמצא בתוך ד' מחיצות. ואם "ידוע בין הרבנים ומורי הוראות השאלות והספקות באופן המדידה" למה מתביישים אלו הרבנים ומורי הוראה לפרסם מה שרואים, ממי מתביישים. ולאידך גיסא כבר העידו רבנים מובהקים שראו המחיצות והם מחיצות גמורות וחוקות וכשרות כדת וכדין, ובקרוכ יופיע מפה ברור כשמש, ויראה כל אחד "הרוצה לראות" האמת, ועובדא ידענא במתעקש אחד שהלך לראות המחיצות, ובמקום שהיה גדר חזק עמד וצווח שיש פירצה.

ואם רוצים עוד להקל, מפני סברת הגאון החזון איש שיש מחיצות מהבתים, להוי ידוע שידוע בין תלמידי החזון איש שהוא בעצמו לא סמכו ע"ז לדינא. ועוד הלא כל עיירות מאז ומקדם נבנה ברחובות בתים ומעולם לא סמכו על סברא זו בין המורי הוראות. ע"כ בארא פארק יש כמה וכמה ספיקות בהמחיצות ובדין המחיצות. (לשון המתעקשים)

הגאון הרב חיים קנייבסקי שליט"א בספרו שו"ת חזו"א ז"ל להלכה. וכן בשו"ת אבן ישראל להגאון ר' ישראל יעקב פישער ראב"ד עדה החרדית בירושלים מביא החזו"א להלכה, וכן בשו"ת קנין תורה ח"ד ס' מ', והגאון רבי בן ציון אבא שאול ז"ל בשו"ת שלו כתב שאפילו אחב"י הספרדים המחמירין כשיטת הרמב"ם שא"צ ששים רבוא, מתיר מטעם החזו"א. ועי' בתשובות וכתבים ס' פ"ה למרן החזו"א דהטעם שהקפיד החזו"א שלא לטלטל היה מחמת החזקה שמצאו שהעירוב היה מתקלקל כל שבת, (ולא משום דין רה"ד וכו') משא"כ במקומינו פה העירוב הוא חזק ביותר, וליכא כלל חשש זה. ולעצם הענין של מחיצות הכתים עיין בספר מים רבים ס' ל"ח דאפילו פלטיא אף דהוי רה"ד גמורה אם מוקפת במחיצת הכתים הוי רשות היחיד גמורה. וכ"כ בית שלמה ס' נ"א, תיו יהושע, ובשו"ת מהר"י שטייף ס' ס"ח.

יהודי יקר! יכולים אנו לזמר "שמחים לשמרו ולערב עירובו" כי באמת אין כאן שום ספק או ספק ספיקא של חשש איסור דאורייתא או איסור דרבנן. העירוב הוא בתכלית הכשרות בכל החומרות! יסודות ההיתר אף הם חזקים כיתד שלא תמוט, וכעדות גדולי בעלי הוראה בדורנו מותר לכתחלה לטלטל בעירוב דידן שנעשה ע"י צורות הפתחים כדת וכדין. ואף שבכל העיירות הגדולות באיירופה סמכו על הרבה קולות כדי לתקן עירוב, ב"ה שכאן לא צירפו שום קולות, אלא חומרא בתוך חומרא כיאה וכנכון לעיר הגדולה והחרדית בישראל, בארא פארק.

האגודה בני הכוללים האסוציאצ'א בארא פארק